

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Sida
1(8)

Restaureringsplan för Natura 2000- området Filjholmen, SE0520170 i Strömstads kommun

Restaureringsplan inom Life+ projektet GRACE för delområde
Filjholmen

Bilaga 1 Karta med restaureringsområden

Postadress:

Besöksadress:

Telefon/Fax:

031-60 50 00 (växel)
(fax)

Webbadress:

www.lansstyrelsen.se/

E-post:

Inledning

Restaureringsplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet för att nå de mål som är uppsatta inom Life + projektet GRACE (Grazing and Restoration of Archipelago and Coastal Environments)

1. SYFTE

Att:

restaurera de inom området förekommande naturtyperna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, så att de kan nå gynnsamt tillstånd.

Syftet ska nås genom att:

- Röja träd och buskar inom ett område på 5,83 ha
- Bränna vid minst 2 tillfällen
- Beteshävd

2. BESKRIVNING AV OMRÅDET

2.1 Uppgifter om området

GRACE - beteckning:	7
Natura 2000-område	SE0520170
Nationalpark	Kosterhavets nationalpark
Restaureringsareal:	5,83 ha
Restaureringsområden:	Filjholmen
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Strömstads kommun
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Tabell 1: Naturtyper som förväntas efter restaurerings- och skötselåtgärder.

Kod	Natura 2000-habitat	Målareal (ha)
4030	Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen	0,3
6210	Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen	0,2
6270	*Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen	0,8
6410	Fuktängar med blåtåtel eller starr	0,1
8230	Pionjärvegetation på silikatrika bergytter	1,0

2.2 Allmän beskrivning av området

Filjholmen är en relativt liten holme som ligger strax öster om Kilesands brygga på Sydkoster. Ön är en populär tilläggsplats för båtar under sommarhalvåret tack vare sin tillgänglighet och sina fina stränder. Filjholmen utgör skötselområde 17 i Kosterhavets nationalpark.

2.2.1 Biologiska bevarandevärden

Filjholmen domineras av hållmarker och blockstränder och har en tämligen rik berggrund bestående av gnejser och lättvittrade diabasgångar. Sedimenten på ön är också de relativt närings- och kalkrika vilket syns i florán (som är mycket art- och örtrik). Den centrala delen är starkt igenväxt med en-, slån- och rosbuskar. Historiskt har området varit skoglös utmark/betesmark. Skyddsvärd flora är loppstarr *Carex pulicaris* (VU) och honungsblomster *Herminium monorchis* (VU). Ett bestånd av den sällsynta vargtöreln *Euphorbia esula* finns på öns nordöstra strand. I övrigt finns rikligt med slätter och betesgynnade arter som exv. bockrot, fältmalört, rödklint, slätterfibbla, spåtistel, vildlin, darrgräs, slankstarr och ängstarr. Också hållmarkstorrängsflora och rikligt med kalkgynnade arter finns på ön.

3. RESTAURERINGSÅTGÄRDER

3.1 Övergripande beskrivning

3.1.1 Naturvärden

Filjholmen har under längre tid varit utan beteshävd vilket fått till följd att stora delar av ön, framförallt de centrala delarna, är igenväxta med en, tall, slån och grov ljung.

Målet med restaureringen är att återskapa en öppen, betad utmarksö med spridda lövdungar (rönn, björk), rosor och enstaka enbuskar. Slätter- och betesgynnad växtlighet skall utvecklas. De dokumenterade rödlistade arterna skall ha goda förekomster inom området. Kustflora och fauna knuten till betade utmarksöar skall öka. Dokumenterade Natura 2000-habitaten 4030, 6210, 6270, 6410 och 8230 skall utvecklas mot Gynnsam bevarandestatus. Efter avslutad restaurering är målsättningen att området skall ingå ett femårigt åtagande för mosaikbetesmarker.

Målbilden är att träd- och buskskiktets utseende inom respektive delyta skall förhålla sig enligt nedan. Detta kan komma att justeras något under projektets gång efter samråd med projektledningen för Grace-projektet.

Inför första årets huggningar kommer projektledningen och länsstyrelsen att tillsammans märka upp vad som skall sparas. Om behov av preciseringar finns (inför slutbesiktningen) kommer projektledningen och länsstyrelsen att göra detta tillsammans efter första årets huggningar och röjningar.

3.2 Restaureringsområden med mål och åtgärder

Buskar och träd skall röjas enligt beskrivningarna nedan. Uppmärkta träd och buskar skall sparas. Bärande träd och buskar skall sparas. Björk skall generellt sparas samt enstaka en-, slån-, nypon- och olvonbuskar. Av en skall företrädesvis högväxande buskar sparas.

Röjt och avverkat material skall samlas ihop i så få högar som möjligt och brännas på plats. Eldningsplatser skall väljas med omsorg, eldning får inte ske direkt på berghällar eller där utpekad skyddsvärd flora växer.

Grov ljung och gräsytor skall brännas under vinter eller tidig vår dock senast den första veckan i april, så att inte häckande fåglar störs. Observera att denna tidpunkt är beroende av vädret och alltså något flexibel.

Delområde	Areal (ha)
A	1,25
B	1,05
C	0,20
D	0,23
E	3,10

Delområde A

Beskrivning:

Detta delområde utgör den norra delen av ön och består till stora delar av kala berghällar med enbuskar och enstaka tallplantor. I den västra delen finns en klåva som är i restaureringsbehov och i den östra delen finns en ohävdad strandäng.

Restaureringsmål:

- Max 5 % av ytan skall täckas av enbuskar.
- Ingen tall får finnas i området.
- Det skall finnas ljung i alla succesionsstadier, från ung späd till äldre grov. Ohävdade gräsytor med högvuxet och liggande gräs skall brännas.
- Enstaka spridda nypon- och slånbuskar skall sparas, resten tas bort.

Åtgärder:

- Röjning och eldning av buskar och småträd.
- Bränning av ljung och gräs skall första gången ske redan under tidsperiod 1 (20110301 – 1231).

Delområde B

Beskrivning:

Detta delområde utgör den västra och delar av den centrala delen av ön och består till stora delar av kraftigt igenväxta gräsmarker med enbuskar, tall och slånbuskage.

Restaureringsmål:

- Målet är att återskapa en öppen, solbelyst gräsmark med enstaka buskar och mindre buskage av en, nypon och slån.
- Det stora slånbeståndet i den nordvästra delen av ytan skall kraftigt reduceras så att ytan max upptar 50 m².
- Enbuskar som sparas skall framförallt vara av högväxande typ. Max 50 enbuskar skall sparas.
- All förekommande rönn skall sparas. Dessa kommer att utvärderas under den senare delen av restaureringsperioden.
- Enstaka äldre tallar får finnas i området.
- Det skall finnas ljung i alla succesionsstadier, från ung späd till äldre grov.

Åtgärder:

- Rövning av buskar och småträd.
- Bränning av ljung och ohävdad gräs skall första gången ske redan under tidsperiod 1 (20110301 – 1231).

Delområde C

Beskrivning:

Detta delområde består av en kraftigt igenväxt klåva i den centrala delen av ön och sträcker sig i västöstlig riktning. Den östligaste delen utgörs av ett mindre kalkrikt fuktängsområde där bl.a. honungsblomster och slankstarr växer.

Restaureringsmål:

- Ytan skall efter restaureringen bestå av en öppen, gräsbeväxt yta med enstaka, spridda buskar av en, nypon och slån. Max 5 % av ytan skall täckas av buskar.
- All tall skall tas bort.
- All rönn och björk i området skall sparas. Dessa kommer att utvärderas under den senare delen av restaureringsperioden.
- Fuktängen skall ha förekomst av orkidéer och kalkkrävande starrarter.

Åtgärder:

- Rövning av buskar och småträd.

- Bränning av ljung och ohävdad gräs skall första gången ske redan under tidsperiod 1 (1/3 2011 – 31/12 2011).

Delområde D

Beskrivning:

Detta delområde består dels av öppna berghällar med ljung och en och dels av två igenväxta klåvor som mynnar ut i söder i en lövträdsdunge med björk och rönn.

Restaureringsmål:

- I området skall finnas en lövdunge med rönn och björk.
- Enstaka äldre tallar får finnas i området.
- Klåvorna och ytorna runt lövdungen skall bestå av öppna, gräsbeväxta ytor med enstaka, spridda buskar av en, nypon och slån. Max 5 % av ytan skall täckas av buskar, företrädesvis i norra delen av området.

Åtgärder:

- Rökning av buskar och småträd.
- Bränning av ljung och ohävdad gräs skall första gången ske redan under tidsperiod 1 (1/3 2011 – 31/12 2011).

Delområde E

Beskrivning:

Detta delområde består av ett mosaikartat område som domineras av öppna kala till ljungbeklädda berghällar med inslag av mindre klåvor, blockstränder och gräsmarker.

Restaureringsmål:

- Ett öppet hållmarkslandskap med ljung i olika successionsstadier och spridda enbuskar.
- Gräsytor skall vara öppna och välhävda med inslag av enstaka spridda buskar. Max 5 % av ytan skall täckas av buskar.

Åtgärder:

- Rökning av buskar och småträd.
- Bränning av ljung och gräs skall första gången ske redan under tidsperiod 1 (20111231 – 1231). En regelbunden bränning av ytan krävs för att upprätthålla ljungens olika successionsstadier ytterligare bränningar görs företrädesvis under tidsperiod 3 och 5.

4. ARBETSGÅNG

Arbetet utförs under perioden 3 mars 2011 till och med den 31 december 2016.

Tidsperiod 1 (20110301-1231)

- Märkning av träd och buskskikt
- Huggning av större träd
- Rövning av buskar
- Högläggning och eldning av ris och träd i röjda ytor
- Naturvårdsbränning av grov ljung och ohävdad gräs
- Betespåsläpp, förslagsvis av getter under tiden 1/5-20/6 och 15/9-15/11. Betestrycket anpassas efter förhållandena så att slyuppslag minimeras.

Tidsperiod 2 (20120101-1231)

- Kompletterande maskinell och manuell huggning och rövning
- Manuell kompletterande rövning av slyuppslag som betesdjuren inte klarat av
- Betesdrift under vegetationsperioden. Betesdriften kan eventuellt delas upp på för- och eftersommararbete.

Tidsperiod 3 (20130101-1231)

- Manuell kompletterande rövning av slyuppslag som betesdjuren inte klarat av
- Ljungbränning
- Betesdrift under vegetationsperioden. Betesdriften kan eventuellt delas upp på för- och eftersommararbete.

Tidsperiod 4 (20140101-1231)

- Manuell kompletterande rövning av slyuppslag som betesdjuren inte klarat av
- Betesdrift under vegetationsperioden. Betesdriften kan eventuellt delas upp på för- och eftersommararbete.

Tidsperiod 5 (20150101-1231)

- Manuell kompletterande rövning av slyuppslag som betesdjuren inte klarat av
- Justering av busk- och trädskikt
- Ljung- och gräsbränning
- Betesdrift under vegetationsperioden. Betesdriften kan eventuellt delas upp på för- och eftersommararbete.

Tidsperiod 6 (20160101-1231)

- Rövning av slyuppslag
- Slutjustering av busk- och trädskikt

- Betesdrift under vegetationsperioden. Betesdriften kan eventuellt delas upp på för- och eftersommarbete.
- Slutbesiktning av restaureringen

5. SKÖTSEL EFTER RESTAURERING

Skötsel sker genom bete under vegetationsperioden och vid behov röjning av sly och buskar. För att nå målet om ljung i alla successionsstadier krävs att öarna bränns regelbundet som en komplettering av betesdriften.

Förvaltningskontoret i Kosterhavets nationalpark skall tillsammans med projektledningen avgöra när dessa öar nått så god bevarandestatus att ersättning för betesdrift ska övergå till de ersättningsformer som finns inom landsbygdsprogrammet.

När restaureringen slutförts återgår allt ansvar för skötseln till förvaltningskontoret i Kosterhavets nationalpark.

6. UPPFÖLJNING

Uppföljning ingår inte i det praktiska restaureringsarbetet, men måste genomföras i samklang med detta. Basinventeringen säkerställer att det är möjligt att utvärdera resultat och rapportera resultatet till EU.

Projektledningen för Life+ Grace ansvarar för att

- Digitala foton tas före och efter restaureringsåtgärderna
- Flygbilder i färg beställs som visar läget före och efter restaurering
- Basinventering utförs före åtgärderna i de områden där detta tidigare inte är gjort
- Basinventering efter restaureringsåtgärder genomförs senast före projektet avslutas (2016)

Karta
till restaureringsplan
Filjholmen

Delyta A

Delyta B

Delyta C

Delyta D

Delyta E

	Restaureringsyta
	Skyddsvärd flora

1:2 100

